

Porozumění

Ke skutečnému porozumění (a to jak situaci, světu vůbec, druhým, ale i sobě, atd.) lze dospět jen tak, že jakoby opustíme sebe samy, svou subjektivitu, svou uzavřenost do sebe, svou sebestřednost. V tom smyslu je každé opravdové porozumění ex-centrické, ze sebe vystupující, sebe opouštějící nebo aspoň sebe relativizující, vůči sobě se distancující (a jen díky tomu reflektující – bez reflexe není žádného skutečného porozumění); a s tím úzce souvisí také to, že nelze skutečně porozumět někomu či něčemu, aniž by to znamenalo vážnou proměnu sebe-vidění a sebe-porozumění. O to je však postaráno již tím, že předpokladem a podmínkou reflexe je aktivita, že něco uděláme, a v tomto případě že vykonáme něco ve vztahu k někomu (nebo něčemu) druhému, jinému, a že pak může tento výkon podrobit reflexi. V akci, ve výkonu akce subjekt v jisté míře (v jistém rozsahu) jakoby opouští sám sebe, ale nepřechází v tuto akci, v její výkon celý. Akce do jisté míry či v jistém rozsahu a fázi vskutku opouští subjekt, který je jejím „zdrojem“, jejím „činitelem“, ale něco buď v této akci samé (nebo i z ní samé) se ke svému původci „vrací“ (přinejmenším jako informace, ale nechtěl bych předčasně tento typ návratu subjektu k sobě redukovat na pouhé shromažďování informací a „dat“ – je v tom mnohem víc, je to jakási celková zkušenost vykonané akce). A tento „návrat“ představuje předpoklad a základ pro rozpoznávání, analýzu a interpretaci toho, k čemu v oné akci vlastně došlo, tj. co bylo skutečně vykonáno, tj. „uděláno“ subjektem resp. jeho akcí, k čemu došlo v setkání s něčím, co nebylo součástí tohoto výkonu, ale co bylo nutno respektovat, „vzít na vědomí“ a akci už třeba v samém jejím průběhu přizpůsobit (eventuelně přizpůsobit při jejím zopakování, pokud ta první akce nebyla zcela nebo vůbec úspěšná, atd.). Ovšem pokud to, s čím (nebo ten, s kým) se subjekt ve své výkonu skutečně (nejen v představách a tedy v rámci své subjektivity) setkal, bylo schopno na akci, na její výkon nějak aktivně odpovědět, bude pak zapotřebí ještě odlišit od okolností v jejich danosti (fakticitě) ještě zdroj aktivity, která přichází nejen jako okolnost, ale jako výkon jiného, druhého subjektu. A pak ovšem už n půjde jen o porozumění situaci ve smyslu rekonstrukce, ale o navázání kontaktu s druhým subjektem, tedy o intersubjektívní kontakt a komunikaci.

(Písek, 081024-2.)